

4. Шульга Л. Розвиток творчих здібностей дітей середнього дошкільного віку (на заняттях з малювання) / Л. Шульга - Запоріжжя, 2001. – 45 с.

УДК 37.091.4Сухомлинський-048.22]:373/.3/.5(477)

МОЛНАР Т.І., НЕМЕШ А.І.
Мукачівський державний університет

РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ В. СУХОМЛИНСЬКОГО В УМОВАХ РОЗБУДОВИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Реформування національної системи освіти відзначається масштабністю і суттєвими змінами. Одним із таких перетворень є становлення та розвиток Нової української школи, що передбачає не лише зміну змісту освіти та перехід на якісно новий рівень її функціонування, а найважливіше – реалізацію в освітньому процесі принципу дитиноцентризму. Акцентуючи увагу на тому, що навчання і виховання коригується сучасними суспільними процесами, набуває необхідності запровадження в освітній системі педагогічних ідей відомих педагогів, серед яких В. Сухомлинський.

До вивчення концепції педагога-новатора зверталися багато вітчизняних дослідників, зокрема В. Антонєць, С. Білецька, М. Богуславський, А. Гранкін, Н. Карпова, О. Сухомлинська та інші. Зараз, коли український освітній простір опинився на порозі змін, коли українське суспільство прагне посісти чільне місце серед європейських країн, творчий доробок В. Сухомлинського набуває нового змісту.

Чимало ідей, які лягли в основу концепції Нової української школи, зароджувалися у педагогічній практиці Павлівської середньої школи на Кіровоградщині, яку очолював В. Сухомлинський. Саме він, разом з іншими теоретиками та практикаками, заклав основи особистісно орієнтованого підходу в навчанні, які сучасна школа використовує на практиці. Ідеали, погляди, цінності, мотиви, сприймання, мислення, мовлення, творчість, воля, характер, здібності – ось неповний перелік тих процесів, станів і явищ, які всебічно аналізує у своїх працях В. Сухомлинський.

Особливу увагу вчений приділяв індивідуалізації та диференціації шкільної освіти. У книзі «Павлівська середня школа» він зазначав: «Ми не допускаємо, щоб талановиті, обдаровані діти працювали нижче своїх можливостей» [2, с. 218]. Педагог радив пробуджувати в кожній дитині інтерес до пізнання, адже без нього немає радості в навчанні, радості наукового відкриття, немає здібностей, нахилів, немає живої душі, людської індивідуальності. Неодноразово у своїх працях наголошував, що варто вірити в те, що кожна дитина розумна і талановита по-своєму, що серед дітей немає жодної нездібної, однак, у кожній дитини думка розвивається своєрідними шляхами.

Заслуговує на увагу «педагогіка успіху» В. Сухомлинського, що червоною ниткою проходить через усю його наукову творчість. Ситуація успіху, вважав вчений, може стати пусковим механізмом подальшого руху особистості, зокрема, якщо це стосується навчання – найголовнішої лінії

сподівань школяра. Працюючи над даними проблемами, вчений зазначав, що найважливіше в процесі навчання та виховання – зміцнювати у дитини віру в свої сили і терпляче чекати того моменту, коли відбудеться хоча б маленьке зрушення в її розумовій праці. Педагогічна мудрість полягає в тому, щоб дитина ніколи не втрачала віру у свої сили, ніколи не відчула, що в неї нічого не виходить [3].

Концепцією Нової української школи передбачено перехід зі знаннєвої системи освіти до компетентнісного навчання [1]. Цю ідею ми знаходимо у працях нашого видатного земляка. Педагог радив не обтяжувати дитину лавиною знань про предмет, а вміти відкрити перед нею в навколишньому світі щось одне, але так, щоб залишилось щось недомовлене, щоб дитині захотілося ще і ще повернутися до того, про що вона дізналася. Саме здатності школяра до знаходження невідомого у відомому, незвичайного у звичайному виступають як ланка народження проблеми, як етап, з якого починається розгортання розумового пошуку.

Аналіз педагогічної спадщини В. Сухомлинського дав змогу зацентувати увагу на переконаннях педагога щодо формування обов'язкових умінь та навичок учнів та корелювати їх з компетентностями Нової української школи (уміння спостерігати явища навколишнього світу – *основні компетентності у природничих науках і технологіях*; уміння висловлювати думку про те, що учень бачить, спостерігає, робить, думає; уміння вільно, виразно, свідомо читати; уміння швидко і правильно писати – *спілкування державною і рідною (у разі відмінності) мовами*; уміння думати, зіставляти, порівнювати, протиставляти, знаходити незрозуміле, вміння дивуватися – *уміння вчитися впродовж життя* та ін.).

Теоретичні узагальнення видатного педагога, які можуть бути покладені в основу освітньої системи Нової української школи, наступні: неповторність кожної дитини; відсутність нездібних дітей; індивідуалізація освітнього процесу; визнання кожного учня особистістю; навчання через подолання труднощів; самостійна розумова праця учнів; людяність, чуйність, тактовність по відношенню до учнів; залежність розвитку особистості дитини від рівня розвитку творчості вчителя; взаємозалежність особистості і колективу; врахування індивідуального психологічного розвитку кожної дитини тощо.

Таким чином, ключова реформа Міністерства освіти і науки України, яку назвали Новою українською школою, ґрунтується на провідних ідеях В. Сухомлинського, втілених у практику Павлівської школи. Розроблена українським практиком педагогічна система збагатила науку новаторськими положеннями, значно розширила теорію та освітню практику і стала своєрідним революційним етапом розвитку вітчизняної педагогічної думки, що заслуговує сьогодні на нове осмислення. Його ідеї, творчі доробки витримали випробовування життям, знайшли творче застосування на практиці й по праву можуть слугувати основою освітнього процесу Нової української школи.

Література

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. – К. : Міністерство освіти і науки України, 2016. – 40 с.

2. Сухомлинський В. О. Павлівська середня школа. Вибр. твори в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К.: Рад. школа, 1977. – Т.4. – 390 с.

3. Сухомлинський В. О. Сто порад учителеві / В. О. Сухомлинський. – К.: Рад.шк., 1988. – 304 с.

УДК [378:373.3-051]:004:

МОЧАН Т. М., ЛЮБКА Н. І.
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Важливою проблемою розвитку сучасної системи освіти є якість професійної підготовки вчителів початкової школи. Основні положення державної політики у сфері реформування системи підготовки майбутніх учителів початкової школи викладені в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, в законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти, Державній програмі «Вчитель», Державному стандарті початкової загальної освіти, в концепції Нової української школи.

Аналіз літературних джерел показав, що невід’ємними компонентами характеристики процесу підготовки майбутнього вчителя до знайомства учнів із ІКТ є «інформаційна культура» та «комп’ютерна грамотність». Формування інформаційної культури цілого покоління людей є соціальним замовленням інформаційного суспільства, перехід до якого розпочався з другої половини ХХ століття. Це століття обрало головним ресурсом інформацію, а основними технологіями – інформаційні технології пошуку, подання, обробки, збереження та використання інформації [2, с. 21].

Сутність інформаційної культури виявляється через її компоненти. Символічно ці складові частини можна поділити на декілька груп: загальнопізнавальні; алгоритмічної культури; ті, що пов’язані з навичками оволодіння комп’ютерною технікою; ті, що містять знання етичних та юридичних норм у галузі інформаційних технологій, інформаційні [1].

Р. Моцик, деталізуючи компоненти інформаційної культури, виділив наступну структуру:

1. Загальнопізнавальні компоненти становлять (загальнокомунікативні вміння; уміння організувати пошук інформації з різних джерел).

2. Компоненти алгоритмічної культури включають такі вміння (спілкуватися у зрозумілій для співрозмовника формі; добирати послідовність операцій у пізнавальній діяльності, розробляти програму спостереження, дослідження, експерименту; аналізувати знання та інтерпретувати отримані результати тощо).

3. Компоненти, що пов’язані з навичками оволодіння комп’ютерною технікою, включають (уміння достатньо швидко вводити інформацію з клавіатури та працювати з графічним інтерфейсом програми з використанням миші; здібності використовувати засоби операційної системи та прикладне

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>